Námsætlan

Landafrøði

C-stig – B-stig

Galdandi frá 1. august 2026

Viðmerkingar

- Partar av innihaldinum í áður galdandi námsætlanum eru fluttir í støðisnámsætlanina og aðrir partar í tilhoyrandi leiðbeiningar.

Tilhoyrandi skjøl

- Støðisnámsætlan
- Leiðbeining – landafrøði C-stig
- Leiðbeining – landafrøði B-stig

1. Samleiki

Landafrøði er vitan og læra um jørðina, hennara landsløg, veðurlag, og hvussu menniskju og náttúra ávirka hvørt annað. Landafrøði leggur støði undir at síggja samanhangir millum tilfeingisnýtslu, náttúru, umhvørvi og samfelag, umframt at skilja tær avleiðingar, ið náttúrubroytingar hava fyri menniskju.

Lærugreinin gevur eina fatan av, hvussu jørðin og samfeløg hennara hava ment seg og enn mennast, og hvussu sínámillum ávirkanin millum menniskju og náttúru er ein partur av okkara mentan og livihátti. Næmingarnir fáa møguleika at rannsaka og eygleiða landafrøðilig viðurskifti og at menna umhvørvistilvitan og virðing fyri náttúru og umhvørvi.

2. Endamál

Undirvísingin í landafrøði hevur til endamáls, at næmingarnir:

- menna sín áhuga og forvitni, so at tey fáa hug at læra meira
- fáa kunnleika um og innlit í hugtøk, arbeiðshættir og sannkenningar í lærugreinini
- ogna sær innlit í, hvussu heimurin er háttaður, og hvussu menniskjan byggir síni lívskor á hesi viðurskifti
- ogna sær førleikan at skilja, hvussu vísindi lýsa tey ymisku landafrøðiligu fyribrigdini, og hvussu fyrisitingin umsitur tey
- ogna sær vitan og kunnleika um jørðina og skilja, at hon er býtt sundur í øki av alskyns støddum og vavi við sínámillum ávirkan
- fáa eina fatan av, at hesi øki ikki einans eru tómar víddir og rúm, men at tey hava alskyns eginleikar knýttar at sær.

3. Kjarnaøki

C-stig - kjarnaøki

Landafrøði á C-stigi hevur fýra ymisk kjarnaøki. Økini umskarast og virka fyri ein stóran part saman í undirvísingini.

- Arbeiðshættir í landafrøði
- Jarðfrøði
- Veður og veðurlag
- Fólkatalsfrøði, lendisumsiting og burðardygg menning

Arbeiðshættir í landafrøði

- Kort
- Hagtøl, figurar og modell
- Feltarbeiði og royndir
- Náttúruvísindaligur arbeiðs- og hugsanarháttur
- Økisgeografi og globalisering

Jarðfrøði

- Jarðarsøgan og jarðarinnar upphav
- Uppbyggjandi máttir, m.a. eldgos, hot-spots og plátutektonikkur og avleiðingar av hesum
- Niðurbrótandi máttir, m.a. máan av ísi og regni og avleiðingar av hesum
- Skapan av ymiskum grótsløgum
- Lívrunnar orkukeldur
- Ráevnavinna

Veður og veðurlag

- Orkujavnvág jarðarinnar
- Veðurskipanir á jørðini við dømum um økistongdar og staðbundnar veðurskipanir, herímillum hvussu havið ávirkar hesar
- Vistfrøðiskipanir
- Fyritreytir fyri lívi og landbúnaði ymsastaðni á jørðini
- Varandi orkukeldur
- Mannaelvd ávirkan á landslagið

Fólkatalsfrøði, lendisumsiting og burðardygg menning

- Lendisumsiting og planlegging
- Infrakervi
- Fólkatalsfrøði og vinnumenning

B-stig - kjarnaøki

Landafrøði á B-stigi hevur fimm ymisk kjarnaøki. Økini umskarast og virka fyri ein stóran part saman í undirvísingini.

- Arbeiðshættir í landafrøði
- Jarðfrøði
- Veður og veðurlag
- Fólkatalsfrøði, lendisumsiting og burðardygg menning
- Havfrøði

Arbeiðshættir í landafrøði

- Kort
- Hagtøl, figurar og modell
- Feltarbeiði og royndir
- Náttúruvísindaligur arbeiðs- og hugsanarháttur
- Økisgeografi og globalisering

Jarðfrøði

- Jarðarsøgan og jarðarinnar upphav
- Eldgos og plátutektonikkur
- Máan av ísi og regni
- Skapan av ymiskum grótsløgum
- Lívrunnar orkukeldur
- Ráevnavinna

Veður og veðurlag

- Orkujavnvág jarðarinnar
- Veðurskipanir á jørðini
- Veðurlagsmunir ymsastaðni á jørðini
- Vistfrøðiskipanir
- Fyritreytir fyri lívi og landbúnaði ymsastaðni á jørðini
- Varandi orkukeldur
- Mannaelvd ávirkan á landslagið

Fólkatalsfrøði, lendisumsiting og burðardygg menning

- Lendisumsiting og planlegging
- Infrakervi
- Fólkatalsfrøði og vinnumenning

Havfrøði

- Havfrøði, m.a. hvussu havið er uppbygt, og hvørjir streymar gera seg galdandi
- Firðir og sund í Føroyum
- Fiskivinna og alivinna

4. Faklig førleikamál

Á miðnámi eru endalig mál fyri C-stig og B-stig.

C-stig – faklig førleikamál

Málið við undirvísingini er, at næmingurin við støði í kjarnaøkjunum dugir:

- at eyðmerkja og flokka rúmlig mynstur
- at fáa eyga á og greiða frá sambondum millum náttúru og samfelag
- at eyðmerkja landafrøðilig orsakarsambond og virknaðarsambond og tilgongdir á ymsum landafrøðiligum stigum
- at fremja empiriskt grundað arbeiði
- at velja út og nýta landafrøðilig kort og ritmyndir
- at nýta faklig hugtøk í lærugreinini
- at skilja og nýta landafrøðilig modell og einføld støddfrøðilig modell
- at finna og nýta landafrøðiligar keldur til at lýsa greiðsluevni og meta um keldurnar
- at miðla og seta í frásjón landafrøðiliga vitan og samfelagskjak um landafrøðilig viðurskifti.

B-stig – faklig førleikamál

Málið við undirvísingini er, at næmingurin við støði í kjarnaøkjunum dugir:

- at eyðmerkja og flokka rúmlig mynstur
- at greina og viðgera sambond og broytingar í náttúru og samfelag, herímillum við støði í egnum eygleiðingum og kanningum
- at eyðmerkja og grundgeva fyri landafrøðiligum orsakarsambondum og virknaðarsambondum og tilgongdum á ymsum landafrøðiligum stigum
- at leggja til rættis og fremja kanningar
- at velja út, nýta og meta um landafrøðilig kort og ritmyndir
- at nýta faklig hugtøk í lærugreinini
- at skilja og kritiskt nýta landafrøðilig modell og einføld støddfrøðilig modell
- at finna og nýta landafrøðiligar keldur til at lýsa greiðsluevni og kritiskt meta um keldurnar

- at viðgera og seta í frásjón landafrøðiliga vitan
- at miðla og meta um fakliga vitan, greiningar og samfelagskjak um landafrøðilig viðurskifti.

5. Próvtøka

Næmingarnir fara til endaliga próvtøku á C-stigi og B-stigi á miðnámi.

C-stig – próvtøka

Próvtøkuháttur á C-stigi

Hildin verður ein munnlig próvtøka.

Munnlig próvtøka á C-stigi

Hildin verður ein munnlig próvtøka. Próvhoyringin varir 25 minuttir, íroknað próvdøming. Fyrireikingartíðin er 25 minuttir, íroknað útflýggjan av tilfari og leiðbeining.

Próvtøkuspurningarnir verða settir við støði í førleikamálunum og kjarnaøkjunum í lærugreinini. Próvhoyringin er ein faklig samrøða millum próvtakara og próvhoyrara, og tekur samrøðan støði í framløgu próvtakarans av ókendum tilfari og próvtøkuspurningi, sum próvtakarin hevur arbeitt við í fyrireikingartíðini. Í fyrireikingini kann próvtakarin brúka alt tilfar frá undirvísingini. Undir próvhoyringini kann próvtakarin einans brúka notur, sum hann/hon hevur gjørt í fyrireikingartíðini, próvtøkuspurningin og møguliga útgerð til royndararbeiði.

Próvtøkuspurningarnir skulu vera neyvlýsandi og hava undirspurningar umframt fylgiskjøl, ið ikki hava verið nýtt í undirvísingini. Próvtøkuspurningarnir skulu skipast soleiðis, at próvtakarin fær møguleika at vísa eina røð av teimum førleikum, hann/hon hevur útvegað sær í undirvísingini. Tað er próvtakarans egna ábyrgd at meta um, hvat lisið tilfar kann verða tikið við í viðgerðina, men próvtakarin kann verða spurdur um alt, ið er lisið gjøgnum árið.

Sama próvtøkutilfar kann í mesta lagi verða nýtt tríggjar ferðir í sama próvtøkuflokki.

Dømingargrundarlag

Í dømingini verður dentur lagdur á, í hvønn mun próvtakarin lýkur faklig mál, sum eru sett í lærugreinini. Dentur verður serliga lagdur á evni próvtakarans at:

- orða seg neyvt og greitt og at nýta fakligu hugtøkini í lærugreinini
- nýta vitan og háttaløg í lærugreinini til at lýsa einføld landafrøðilig greiðsluevni

- taka givin fylgiskjøl og onnur týðandi landafrøðilig evni við í fakligu samrøðuna
- seta sína fakligu vitan í frásjón.

Givið verður eitt próvtal við støði í einari heildarmeting av samlaða avriki próvtakarans.

B-stig – próvtøka

Próvtøkuháttur á B-stigi

Hildin verður ein munnlig próvtøka.

Munnlig próvtøka á B-stigi

Hildin verður ein munnlig próvtøka. Próvhoyringin varir 30 minuttir, íroknað próvdøming. Fyrireikingartíðin er 30 minuttir, íroknað útflýggjan av tilfari og leiðbeining.

Próvtøkuspurningarnir verða settir við støði í førleikamálunum og kjarnaøkjunum í lærugreinini. Próvhoyringin er ein faklig samtala millum próvtakara og próvhoyrara, og tekur samtalan støði í framløgu próvtakarans av ókendum tilfari og próvtøkuspurningi, sum próvtakarin hevur arbeitt við í fyrireikingartíðini. Í fyrireikingini kann próvtakarin brúka alt tilfar frá undirvísingini. Undir próvhoyringini kann próvtakarin einans brúka notur, sum hann/hon hevur gjørt í fyrireikingartíðini, próvtøkuspurningin og møguliga útgerð til royndararbeiði.

Próvtøkuspurningarnir skulu vera neyvlýsandi og hava undirspurningar umframt fylgiskjøl, ið ikki hava verið nýtt í undirvísingini. Próvtøkuspurningarnir skulu skipast soleiðis, at próvtakarin fær møguleika at vísa eina røð av teimum førleikum, hann/hon hevur útvegað sær í undirvísingini. Tað er próvtakarans egna ábyrgd at meta um, hvat lisið tilfar kann verða tikið við upp í viðgerðina, men próvtakarin kann verða spurdur um alt, ið er lisið gjøgnum árið.

Sama próvtøkutilfar kann í mesta lagi verða nýtt tríggjar ferðir í sama próvtøkuflokki.

Dømingargrundarlag

Í dømingini verður dentur lagdur á, í hvønn mun próvtakarin lýkur faklig mál, sum eru sett í lærugreinini. Dentur verður serliga lagdur á evni próvtakarans at:

- orða seg neyvt og greitt og at nýta fakligu hugtøkini í lærugreinini
- nýta vitan og háttaløg í lærugreinini til at lýsa einføld landafrøðilig greiðsluevni
- taka givin fylgiskjøl og onnur týðandi landafrøðilig evni við í fakligu samrøðuna
- seta sína fakligu vitan í frásjón.

Givið verður eitt próvtal við støði í einari heildarmeting av samlaða avriki próvtakarans.